

Олефір Л.І., аспірант кафедри
кримінально-правових дисциплін
Харківського національного
університету внутрішніх справ

ПРОБАЦІЯ ЯК ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

У світовій практиці поняття пробації розглядається з різних точок зору: як вид покарання, як кримінально-правовий захід, що виключає позбавлення волі, а також, як форма соціально-правового контролю за засудженими.

У США пробація розглядається в декількох аспектах. З одного боку, пробація являє собою основний вид покарання, що полягає у відбутті покарання у місцевій громаді під наглядом пробаційного органу, з іншого – пробація частіше за все використовується для того, щоб відкласти виконання вироку до тюремного ув'язнення. США не єдина країна, яка передбачила пробацію як альтернативний вид покарання. Такий підхід притаманний більшості країн англосаксонської правової сім'ї.

Одночасно з цим вітчизняні науковці та й законодавець не можуть однозначно віднести пробацію до системи покарання. Так, О. В. Беца розглядає пробацію як випробування умовним засудженням і відстрочкою від виконання вироку, а також зазначає, що під пробацією треба розуміти умовне невиконання призначеного покарання або умовне не призначення покарання [1, с. 29-30]. Професор І. Г. Богатирьов вказує, що пробація є різновидом кримінальної відповідальності за вчинений злочин [3, с. 25]. Д. В. Ягунов вважає, що термін «пробація» може вживатися у кількох значеннях: як різновид кримінального покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, й водночас як умовне звільнення від покарання з випробуванням покарання [2, с. 6]. Водночас В. М. Дрьомін відносить пробацію до покарання і зазначає, що система покарань, встановлена у законодавстві України, може бути поповнена пробацією. Засудження до

пробації має бути самостійним видом покарання, зміст якого полягає лише у виконанні вимог суду про належну поведінку, виконанні визначеної програми виховання і невчинення нових злочинів [4, с. 375]. І. С. Яковець вбачає у пробації саме вид звільнення від відбування покарання і зазначає, що пробація має на меті випробування особи, яка вчинила злочин, що замінює можливе відбування покарання в установі виконання покарань, а також допомогу цій особі в її влаштуванні в суспільстві [5]. О.І. Богатирьова аргументує, що пробація є інститутом звільнення не від відбування покарання, а від покарання, оскільки покарання замінюється пробацією до моменту набрання вироком законної сили, а, як ми знаємо, звільнення від відбування покарання має місце тоді, коли вирок вже почав виконуватися [6].

З повагою ставлячись до думок поіменованих вище вчених та позитивно оцінюючи внесок кожного у розробку досліджуваної теми ми погоджуємося з більшістю із них, але вважаємо, що врахування досвіду зарубіжних країн під час удосконалення вітчизняного законодавства є необхідною умовою для його ефективності та відповідності міжнародним нормам і виправним традиціям.

Список використаних джерел

1. Впровадження альтернативних видів кримінальних покарань в Україні / За ред. О. В. Беци. – К., 2003. – 116 с.
2. Гуманізація кримінального судочинства шляхом розвитку елементів служби пробації та реалізації програм примирення потерпілих та правопорушників. Методичні матеріали : За заг. ред. Прокопенко Н. М. – К., 2007. – 64 с.
3. Богатирьов І. Г. Пробація – як альтернатива позбавленню волі в Україні : Наукове видання / І. Г. Богатирьов. – Хмельницький : ХмЦНТЕІ, 2010. – 76 с.
4. Дрьомін В. М. Застосування пробації як засіб декриміналізації суспільства / В. М. Дрьомін // Актуальні

проблеми політики : Зб. наук. праць. – О., 2005. – Вип. 25. – С. 372-377.

5. Яковець І. С. Нормативне підґрунтя для впровадження пробації в Україні [Текст] / І. С. Яковець // Актуальні проблеми європейської інтеграції : Збірник статей з питань європейської інтеграції та права. Вип. 8 / За ред. Д. Ягунова. – Одеса : Фенікс, 2012. – С. 210-219.

6. Богатирьова О.І. Богатирьова О. І. Теоретико-прикладні засади впровадження пробації в Україні : Монографія / О. І. Богатирьова. – К. : ВД Дакор, 2013. – 368 с.

Олійник О.С., здобувач кафедри кримінального права Національного університету «Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого»

ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

Відповідно до положень кримінально – правової науки, суб'єктом злочину визнається фізична осудна особа, яка досягла встановленого законом віку, з якого можлива кримінальна відповідальність. Суб'єктом злочину «Незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) землі» (ст. 239-1 КК України) виступає фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

В світлі сьогоднішній подій, серед яких важливе місце займає інтеграція вітчизняного законодавства в європейське, підписання Україною ряду міжнародних конвенцій та угод по забезпеченню екологічної безпеки в світі, в новому ракурсі постає питання визнання суб'єктом злочину юридичної особи. Одночасно, в науці кримінального права існує думка, що в разі позитивного вирішення питання кримінальної відповідальності юридичної особи буде порушено принцип індивідуальної